

El llenguatge

24.06.80

L'esbós i el disseny

Un nom com «bocet», escrit també algun cop «bosset», té tota l'aparença, per la forma, d'un mot ben català. Tanmateix, no és sinó la forma catalanitzada del nom del castellà «boceto», que el va adoptar de l'italià i en va fer un mot ben propi, esdevingut d'ús normal i corrent. Aquest manlleu, però, no tingué lloc en català i no és sinó a causa de la influència del castellà que modernament alguns fan servir les formes «bocet» i «bosset», que apareixen fins i tot algun cop en textos revisats amb poca cura, ja que aquestes formes es consideren inadmissibles i no són recollides per cap dels nostres repertoris lexicogràfics. Són, doncs, unes formes de les quals caldria prescindir, així com de les que en provenen per derivació, «abocetar» «abocetat».

Com a formes pròpies per a designar la mateixa idea cal proposar en primer lloc esbós (que alguns escriuen indegudament amb ç, amb el seu verb esbossar. També, encara que amb casos d'aplicació segurament més reduïts; croquis, apunt, esquema i disseny. Moll, al seu Diccionari castellà-català, proposa també bosqueig, terme, però, que no trobem inclòs al Diccionari Fabra ni a la Gran Enciclopèdia Catalana. Notem que de croquis hem obtingut també el verb croquisar, escrit algun cop, indegudament, «croquitzar», per analogia amb realitzar, idealitzar, etc.: però així com de matis i improvis hem fet matisar i improvisar, de croquis hem fet croquisar.

Pel que fa a disseny, cal indicar que aquest nom ha sofert en els darrers temps una evolució en el seu sentit. El Fabra el defineix encara segons el seu valor tradicional: «dibuix en què s'assenyalen tan sols línies principals, els contorns, d'un objecte». La Gran Enciclopèdia, en canvi, ja diu: «representació gràfica i càlcul de les dimensions d'un objecte a fi de definir-lo unívocament i fer-ne possible la construcció». La importància i el prestigi que ha adquirit el disseny industrial acabaran, sens dubte, fent prevaler del tot aquest segon significat —sempre que, és clar, els mateixos qui el conreen no es cansin de la denominació i n'adoptin una altra. Però en l'estat actual de la llengua, encara que si d'un simple croquis o esbós en dèiem un disseny, hi hauria qui rebutjaria, indignat i ofès, la designació, hem d'admetre que el mot disseny no ha perdut encara el significat que li atorgueix el Fabra.

Albert Jané